

Notat om økonomiske konsekvenser af ungdomskriminalitetsloven

September 2022

Spørgsmål

Ekspertudvalget har ved mødet den 29. august 2022 stillet et spørgsmål om økonomiske konsekvenser af ungdomskriminalitetsloven. Sekretariatet har udarbejdet et svar til spørgsmålet.

Svar

Regeringen (V, LA, K), S og DF indgik i 2018 *Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – Alle handlinger har konsekvenser*. Et af tiltagene var en lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som trådte i kraft d. 1. januar 2019. Formålet med loven er at forebygge ungdomskriminalitet ved at fastlægge målrettede individuelle indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år. Indsatserne fastlægges af et Ungdomskriminalitetsnævn. Det bemærkes, at ungdomskriminalitetsloven og ungdomskriminalitetsnævnene er ressortmæssigt forankret i Justitsministeriet.

Ungdomskriminalitetsnævnet består af en byretsdommer, en ansat fra politiet og en ansat fra en kommune med socialfaglig indsigt i sager om særlig støtte til børn og unge. Når barnet eller den unge henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, udarbejder den ansvarlige kommune en ungefaglig undersøgelse samt en indstilling til afgørelse. På nævnsmødet forelægger en repræsentant for den ansvarlige kommune sagen og forklarer kommunens indstilling, hvorefter nævnet træffer afgørelse. Nævnet er ikke bundet af den ansvarlige kommunes indstilling. Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser er bindende for kommunen, som har pligt til at fuldbyrde afgørelserne og igangsætte de foranstaltninger, som fastlægges for barnet eller den unge. Organiseringen bryder derved med den sædvanlige styringsstruktur på socialområdet, hvor den instans der træffer afgørelser om en foranstaltning også finansierer den pågældende foranstaltning.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan fastlægge en straksreaktion eller et forbedringsforløb for barnet eller den unge. Et forbedringsforløb kan eksempelvis indebære en fast kontaktperson, misbrugsbehandling eller en anbringelse uden for hjemmet. En straksreaktion kan bestå i, at barnet eller den unge skal bidrage til at genoprette forrettet skade.

Kommunerne konterer udgifter vedr. afgørelser efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet på en separat funktion. I nedenstående tabel redegøres for de samlede kommunale udgifter sfa. afgørelser i ungdomskriminalitetsnævnet i 2019-2021 på landsplan, jf. tabel 1.

Tabel 1**Kommunale serviceudgifter til afgørelser efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet**

Mio. kr., 2022-pl	2019	2020	2021
Kommunale udgifter til afgørelser efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder			
Anbringelser	21,9	124,3	219,6
Anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner eller afdelinger	2,6	14,9	28,6
Anbringelse på sikrede døgninstitutioner eller særligt sikrede afdelinger	9,4	43,5	70,0
Udgifter ifm. straksreaktioner eller øvrige forbedringsforløb end anbringelse	4,8	25,6	34,7
Supplerende foranstaltninger fastsat af kommunalbestyrelsen	0,5	4,6	6,7
Øvrigt	7,6	0,7	2,6
I alt	46,9	213,5	362,3

Anm.: Opgjort som kommunale nettoudgifter til funktion 5.28.26 (dranst 1 og 2), ekskl. tjenestemandspensioner.

Der ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv. Opregnet til 2022-pl med pl-skøn fra maj 2022.

Kilde: Danmarks Statistisk samt egne beregninger.

Udgifterne er således steget fra 46,9 mio. kr. i 2019 til 362,3 mio. kr. i 2021. Udgiftsudviklingen afspejler dog ikke nødvendigvis, at kommunerne yder nye indsatser til en ny gruppe af børn og unge. Udgiftsvæksten kan også afspejle en organisatorisk omlægning, således at Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse om at iværksætte indsatser, som tidligere ville være iværksat i kommunerne. Der findes ikke aktuelt viden om, hvorvidt Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelser som er mere indgribende eller dyrere end indsatser kommunerne indstiller.

Udgiftsvæksten kan endvidere afspejle en omlægning, således at udgifter, kommunerne alligevel ville have afholdt, nu konteres under funktionen afgørelser efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det ses eksempelvis ved anbringelser uden for hjemmet, som udgør 87,8 pct. af udgifterne på funktionen i 2021. En opgørelse fra Justitsministeriet viser, at i de sager, hvor Ungdomskriminalitetsnævnet pålægger en anbringelse, var barnet eller den unge i 78 pct. af tilfældene anbragt i forvejen, *jf. Nævnsmodet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet (Justitsministeriet, april 2021)*. Efter en afgørelse om fortsat anbringelse vil udgifterne til anbringelsen konteres som en udgift til afgørelse efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, også selvom kommunen i afgørelsens fravær havde afholdt de samme udgifter og iværksat den samme foranstaltning.

Udgiftsudviklingen på området skal således ses i lyset af udgiftsudviklingen på anbringelsesområdet, hvor den kommunale udgiftsbasis på landsplan er markant større (ca. 9,8 mia. kr. i 2021 (2022-pl)). Udgifterne på børne- og ungeområdet til opholdssteder mv., plejefamilier, døgninstitutioner samt sikrede døgninstitutioner er faldet med 177,9 mio. kr. fra 2019 til 2021, *jf. Notat om udgiftsudviklingen på børne- og ungeområdet 2019-2021*.

Kommunerne blev kompenseret med 38,6 mio. kr. i 2019 og 56,1 mio. kr. i 2020 og frem for meropgaver sfa. ungdomskriminalitetsreformen mv. i regi af forhandlinger sfa. Det Udvidede Totalbalanceprincip (DUT).